

Høringsnotat -

hvitvaskingslovens definisjon av politisk eksponerte personer (PEP) og liste over stillinger og verv som i Norge gir status som PEP.

Inkurieretting

1	Innledning og bakgrunn.....	3
2	Gjeldende rett	3
3	EØS-rett	4
4	Forslag til endring av hvitvaskingsloven § 2 bokstav f. Liste over stillinger og verv som i Norge gir status som PEP	5
	4.1 Definisjonen i hvitvaskingsloven § 2 bokstav f.....	5
	4.2 Utarbeidelse av liste over stillinger og verv som i Norge gir status som PEP.....	6
5	Inkurieretting	8
	5.1 Forskrift til verdipapirfondloven §§ 13-2 og 13-3	8
	5.2 Henvisning til gammel finansavtalelov.....	8
	5.3 Henvisning til pengespillforskriften.....	8
6	Økonomiske og administrative konsekvenser	8
7	Lovforslag.....	8

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN

Hvitvaskingsloven inneholder regler om politisk eksponerte personer (PEP-er). Hvem som er PEP, er definert i hvitvaskingsloven § 2 bokstav f. EUs femte hvitvaskingsdirektiv (direktiv (EU) 2018/843) stiller krav om at land utarbeider lister over de nøyaktige funksjonene som gir status som PEP i det aktuelle landet. Finansdepartementet arbeider med å utarbeide en slik liste. I arbeidet har departementet sett behov for at hvitvaskingslovens definisjon av PEP justeres for å ta høyde for at alle relevante stillinger og verv kan inkluderes på listen uten at det oppstår en tilsynelatende motstrid mellom listen og definisjonen i hvitvaskingsloven.

Høringsnotatet inneholder også enkelte forslag om å rette opp inkurier i regelverket.

2 GJELDENDE RETT

Hvitvaskingsloven § 2 bokstav f lyder slik:

«f. politisk eksponert person: person som innehar eller har innehatt en stilling eller et verv som

1. statsoverhode, regjeringssjef, minister eller assisterende minister
2. medlem av nasjonalforsamling
3. medlem av styrende organ i politisk parti
4. medlem av høyere rettsinstans som treffer beslutning som ikke eller bare unntaksvis kan ankes
5. medlem av styre i riksrevisjon, revisjonsdomstol eller sentralbank
6. ambassadør, chargé d'affaires eller militær offiser av høyere rang
7. medlem av administrativt, ledende eller kontrollerende organ i statlig foretak
8. direktør, styremedlem eller annen person i øverste ledelse i internasjonal organisasjon»

I Finanstilsynets veileder til hvitvaskingsloven (rundskriv 4/2022) punkt 4.9.2 er det angitt hva som i Norge innebærer å være statsoverhode, regjeringssjef, medlem av nasjonalforsamling, medlem av høyere rettsinstans mv.

3 EØS-RETT

EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv (direktiv (EU) 2015/849) er tatt inn i EØS-avtalen. I direktivet er det en definisjon av politisk eksponert person som avviker noe fra definisjonen som per i dag er del av hvitvaskingsloven. Hvitvaskingsdirektivet artikkel 3 nr. 9 definerer PEP slik:

«9) «politisk utsatt person» en fysisk person som har eller har hatt viktige offentlige verv, og som omfatter blant annet

- a) stats- og regjeringssjefer, ministre, stedfortredende ministre og statssekretærer,
- b) medlemmer av parlamentet eller lignende lovgivende organer,
- c) medlemmer av de styrende organer i politiske partier,
- d) medlemmer av høyesterett, forfatningsrett eller annen høyere rettsinstans hvis avgjørelser ikke kan påklages annet enn under ekstraordinære omstendigheter,
- e) medlemmer av en revisjonsrett eller av styret i en sentralbank,
- f) ambassadører, chargés d'affaires og høytstående offiserer i de væpnede styrker,
- g) medlemmer av administrasjons-, ledelses- eller kontrollorganet til statseide foretak,
- h) direktører, assisterende direktører, styremedlemmer og innehavere av tilsvarende verv i en internasjonal organisasjon.

Ingen offentlige verv i henhold til bokstav a)-h) skal forstås slik at de omfatter tjenestemenn på mellomnivå eller lavere nivå,»

EUs femte hvitvaskingsdirektiv (direktiv (EU) 2018/843) er p.t. tatt inn i EØS-avtalen med konstitusjonelt forbehold. Direktivet gjør ikke endringer i definisjonen av PEP i fjerde hvitvaskingsdirektiv, men stiller krav om utarbeidelse av lister over nøyaktig de funksjoner som gir status som PEP. Det fremkommer av ny artikkel 20a i hvitvaskingsdirektivet (dansk versjon):

«Artikkel 20a

1. Hver medlemsstat udarbejder og ajourfører en liste, som angiver de nøjagtige funktioner, der i henhold til nationale love og administrative bestemmelser udgør højerestående offentlige hverv, jf. artikel 3, nr. 9). Medlemsstaterne anmoder en international organisation, der er akkrediteret på deres område, om at udarbejde og ajourføre en liste over højerestående offentlige hverv inden for den pågældende internationale organisation, jf. artikel 3, nr. 9). Disse lister fremsendes til Kommissionen og kan offentliggøres.
2. Kommissionen udarbejder og ajourfører listen over de nøjagtige funktioner, der udgør et højerestående offentligt hverv inden for rammerne af Unionens institutioner og organer. Denne liste skal også omfatte enhver funktion, der kan gives til repræsentanter for tredjelande, og for internationale organisationer, der er godkendt på EU-plan.

3. Kommissjonen sammensetter på grunnlag af de lister, der er omhandlet i stk. 1 og 2 i denne artikkel, én enkelt liste over alle højerestående offentlige hverv, jf. artikkel 3, nr. 9). Denne samlede liste offentliggøres.
4. Funktioner, der er opført på den i nærværende artikels stk. 3 omhandlede liste, skal behandles i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat i artikkel 41, stk. 2.»

4 FORSLAG TIL ENDRING AV HVITVASKINGSLOVEN § 2 BOKSTAV F. LISTE OVER STILLINGER OG VERV SOM I NORGE GIR STATUS SOM PEP

4.1 Definisjonen i hvitvaskingsloven § 2 bokstav f

Finansdepartementets arbeid med å utforme en liste over nasjonale funksjoner (i det følgende brukes stort sett «stillinger og verv», i tråd med terminologien i hvitvaskingsloven, men dette er ikke ment å innebære noen forskjell) i tråd med EUs femte hvitvaskingsdirektiv, har avdekket at den gjeldende definisjonen av PEP i hvitvaskingsloven § 2 bokstav f bør justeres. Den gjeldende definisjonen av PEP ble utformet som en uttømmende liste, se omtale i Prop. 40 L (2017-2018) punkt 3.3.7.6. I begrunnelsen ble det vist til høringen, se punkt 3.3.6.4, og til at en uttømmende definisjon syntes å ha blitt lagt til grunn i Sverige og Danmark.

Departementet mener definisjonen nå bør justeres for å ta høyde for at det er stillinger og verv som utgjør «viktige offentlige verv», men som ikke passer i listen over stillinger som etter hvitvaskingsloven i dag gir PEP-status. For å unngå ev. tvil om den rettslige statusen på den listen som skal utarbeides etter femte hvitvaskingsdirektiv, foreslår departementet også en forskriftshjemmel. Departementet foreslår at forskriftshjemmelen omfatter det å fravike det som ellers fremkommer av § 2 bokstav f. Dette anses nødvendig for å unngå tvil om at den presise listen over stillinger og verv i Norge som gir status som PEP, kan legges til grunn av aktørene, selv om den i utgangspunktet har en lavere trinnhøyde enn de mer åpne kategoriene i loven. Departementet viser til punkt 6 under.

Definisjonen og departementets forskriftskompetanse bør også ta høyde for at det på europeisk nivå skal utarbeides og konsolideres en samlet liste over funksjoner som i alle EU-landene (og EØS-landene) samt EUs organer mv. gir status som PEP. Departementet mener det er hensiktsmessig at disse listene kan legges til grunn uten nærmere vurderinger av samtlige personer og foretak underlagt hvitvaskingsregelverket. Vi antar også at det er hensikten med direktivkravet om en slik konsolidert liste. Per primo november 2023 er ikke en slik samlet liste publisert, men departementet er kjent med at det pågår arbeid i EU-kommisjonen med å samle alle landenes individuelle lister, som de har utarbeidet etter

kravene i femte hvitvaskingsdirektiv. Listen skal også inkludere funksjoner i relevante internasjonale organisasjoner, se ny artikkel 20a nr. 1 andre og tredje punktum. Departementet foreslår derfor at kompetansen til å fastsette forskrift også omfatter stillinger og verv «for øvrig». Se lovforslaget i punkt 6 under.

Departementet understreker at definisjonen i loven fortsatt vil være relevant i tilfeller der en person blir PEP som følge av en stilling eller et verv i land utenfor EØS-området.

4.2 Utarbeidelse av liste over stillinger og verv som i Norge gir status som PEP

Finansdepartementet arbeider med et utkast til liste over stillinger og verv som anses å gi status som PEP. Utkastet vil sendes på høring på et senere tidspunkt. Departementet ser likevel grunn til å si noe nærmere om vurderingene som inngår i arbeidet.

Vurderingene tar utgangspunkt i Finanstilsynets veileder til hvitvaskingsregelverket og er for øvrig basert på direktivets kriterium om «viktige offentlige verv» og veiledning fra Financial Action Task Force (FATF) om krav til tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering når det gjelder PEP-er¹. Departementet viser til avsnitt 38 i FATF-veiledningen, der følgende fremgår:

«Although the Glossary definition includes some examples of what is meant by *prominent public function*, the precise level of seniority which triggers the PEPs requirements is not specified, and the list of examples provided is not exhaustive. This is because what constitutes a *prominent public function* domestically depends on the size (*e.g.* number of inhabitants, size of the budget), particular organisational framework of government or international organisation concerned, and the powers and responsibilities associated with particular public functions and other factors that are considered as part of the risk assessment under Recommendation 1. For example, prominent public functions may exist at the federal, state or provincial, and/or municipal levels. Jurisdictions may use the risk assessment in Recommendation 1 to identify the specific levels and types of PEPs which pose a higher risk.»

I utarbeidelsen av listen sees det hen til hvilke stillinger/verv/funksjoner som i andre EU-land er angitt å medføre status som PEP, samt hvilke stillinger og verv som anses å gi status som PEP i hvitvaskingsloven i dag. I avgrensningen sees det hen til typen beslutninger som fattes,

---

¹ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Peps-r12-r22.html>

uavhengigheten til organet som fatter beslutningen, og om beslutningene har stor økonomisk betydning for aktører i privat sektor. Det inngår også i vurderingen at de mer omfattende kravene til kundetiltak som følger av hvitvaskingslovens regler, ikke bør kreves i flere tilfeller enn det strengt tatt er grunn til.

5 INKURIERETTING

5.1 Forskrift til verdipapirfondloven §§ 13-2 og 13-3

Forskrift til verdipapirfondloven §§ 13-2 og 13-3 om godkjenning av forvaltere og forvalterens plikt til å registrere opplysninger om andelseieren mv. inneholder utdaterte henvisninger til hvitvaskingsregelverket. I § 13-2 foreslås det å henvide til någjeldende hvitvaskingsdirektiv (direktiv (EU) 2015/849) fremfor tredje hvitvaskingsdirektiv (direktiv 2005/60/EF). I § 13-3 foreslås det å endre henvisningen til gammel hvitvaskingslov (lov 6. mars 2009 nr. 11) § 8 med tilhørende forskrift til hvitvaskingsloven § 30 med videre henvisninger.

5.2 Henvisning til gammel finansavtalelov

Hvitvaskingsforskriften § 4-1a henviser til gammel finansavtalelov § 11 første ledd. Etter ikrafttreddelsen av ny finansavtalelov 1. januar 2023, er det behov for å oppdatere henvisningen til någjeldende finansavtalelov § 1-5 første ledd.

5.3 Henvisning til pengespillforskriften

Hvitvaskingsforskriften § 1-4 første ledd bokstav c henviser i dag til pengespillforskriften § 71. Reglene i pengespillforskriften om bingo i lokalradiostasjon og lokalfjernsynsstasjon fremgår imidlertid av pengespillforskriften § 72, og henvisningen bør derfor oppdateres.

6 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

De forslåtte lovendringene antas ikke å medføre økonomiske og administrative konsekvenser av betydning. For rapporteringspliktige, PEP-er mv. vil en liste over nøyaktige funksjoner antakelig være ressursbesparende. De foreslåtte inkurierettingene antas å ha helt ubetydelige økonomiske og administrative konsekvenser.

7 LOVFORSLAG

I hvitvaskingsloven § 2 bokstav f foreslås følgende endringer:

«f. politisk eksponert person: person som innehar eller har innehatt *viktig offentlig verv, som omfatter blant andre* en stilling eller et verv som

1. statsoverhode, regjeringssjef, minister eller assisterende minister
2. medlem av nasjonalforsamling
3. medlem av styrende organ i politisk parti
4. medlem av høyere rettsinstans som treffer beslutning som ikke eller bare unntaksvis kan ankes
5. medlem av styre i riksrevisjon, revisjonsdomstol eller sentralbank
6. ambassadør, chargé d'affaires eller militær offiser av høyere rang
7. medlem av administrativt, ledende eller kontrollerende organ i statlig foretak
8. direktør, styremedlem eller annen person i øverste ledelse i internasjonal organisasjon.

Ingen offentlig verv i henhold til nr. 1 til 8 skal forstås slik at de omfatter personer på mellomnivå eller lavere nivå. Departementet kan i forskrift fastsette en liste over de stillinger og verv som i Norge anses å være viktige offentlige verv samt hvilke stillinger og verv som for øvrig skal anses å være viktige offentlige verv, herunder fravike det som ellers følger av bokstaven her.»

I hvitvaskingsforskriften foreslås følgende endringer:

§ 1-4 første ledd bokstav c skal lyde slik:

«bingo i lokalradiostasjon eller lokalfjernsynsstasjon med tillatelse etter pengespillforskriften § 72.»

§ 4-1a bokstav a skal lyde slik:

«betalingstjenester i finansavtaleloven § 1-5 første ledd.»

I forskrift til verdipapirfondloven foreslås følgende endringer:

§ 13-2 annet ledd skal lyde slik:

«Finanstilsynet kan i særlige tilfeller gi tillatelse til å stå oppført som forvalter i verdipapirfonds andelseierregister til institusjoner som ikke omfattes av første ledd første setning dersom institusjonen er underlagt betryggende tilsyn i hjemlandet og plikter å overholde gjennomført regelverk tilsvarende direktiv (EU) 2015/849 om tiltak for å hindre at finanssystemet brukes til hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme.»

§ 13-2 fjerde ledd skal lyde slik:

«Søkere fra land utenfor EØS-området skal i tillegg dokumentere at hjemlandet har gjennomført regelverk tilsvarende direktiv (EU) 2015/849 om tiltak for å hindre at finanssystemet brukes til hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme.»

§ 13 3 første ledd tredje punktum skal lyde slik:

«Forvalteren skal også registrere opplysninger som nevnt i lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering § 30 med videre henvisninger.»